

પાકિસ્તાન એક ઉત્તરદારી આણવિક શક્તિ રાજ્યકો રૂપમા

શ્રી પાણી

નિસ્સન્દેહ, પાકિસ્તાનનો આણવિક પ્રવિધિલે હાપ્રો રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા ખડા ભેટકા તુનૌતીહર્લાઈ સંબોધન ગર્નકા સાથે હાપ્રો બદ્વો ઊર્જા આવશ્યકતાહર્લ પૂરા ગરેર રાષ્ટ્રકો વિકાસમા મહત્ત્વ વર્પૂર્ણ ભૂમિકા ખેલેકો છે તસર્થ, પૂર્ણ સ્પેક્ટરમ ડિટેરેન્સકો ક્ષમતા હાસિલ ગરેર પાકિસ્તાનલે ભારતકો પરમ્પરાગત શ્રેષ્ઠતાલાઈ તુરુંનૈ બેવાસ્તા ગરેકો દાબી ગર્ન સક્છ।

ર યો ભન્નુ પનિ ઉચિત છ છ કે વર્ષોદેખિ, પાકિસ્તાનને આપો આણવિક સમૃદ્ધિની સુરક્ષા ર સુરક્ષાલાઈ સતર્કતાપૂર્વક નિયન્ત્રણ ર મર્મત ગરેર એક આણવિક શક્તિ રાષ્ટ્રકો રૂપમા શાનદાર જિયેવાર વ્યવહાર દેખાએકો છે હાપ્રો આણવિક ક્ષમતાકો ઉપયોગ ગર્ને પ્રયાસમા, હામીલે હાપ્રો આણવિક કાર્યક્રમકો તુલનામા દુઝી-પ્રીણી રણનીતિ અપનાએક છો: પરમાણુ ઊર્જા પ્રવિધિકો શાન્તિપૂર્ણ પ્રયોગ, સાથે આણવિક હત્યારકો વિકાસ

પ્રારમ્પરા, પાકિસ્તાનનો આણવિક કાર્યક્રમ નાગરિક આણવિક પ્રવિધિ પ્રાર્થ ગર્નો આધારિત થિયો - 1960 કો દશકમા પરમાણુ વિજ્ઞાન ર પ્રવિધિમા જનશક્તિમા ધ્યાન કેન્દ્રિત ગર્દ, સંયુક્ત રાજ્ય અમેરિકાનો એટસ્સ ફર પીસ કાર્યક્રમ દ્વારા સુવિધા પ્રદાન ગરેએકો - રાષ્ટ્રપતિ આઇસેનહોવર દ્વારા પ્રયોગિતા તૈપનિ, સન્ ૧૯૭૪ (પોત્રન-૧)

મા મુસ્કુરાએકા બુદ્ધુનો વિષ્ફોટબાટ જોડિએકો ભારતકો પરમ્પરાગત શ્રેષ્ઠતાલે પાકિસ્તાનલાઈ આણવિક શક્તિકો હૈસિયત પ્રાર્થ ગર્ન આન્તરિક રૂપમા વાધ્ય બનાયો। નિસ્સન્દેહ, આણવિક હત્યારહર્લકો પ્રયોગ ર શક્તિ નિસ્સન્દેહ છ જ જ તિનીહર્લુલે રાજ્યહર્લ બીચકો યુદ્ધલાઈ રોકન એક પ્રતિરોધ પ્રદાન ગર્છન।

ર યો એક અકાદ્ય તથય હો કે 1998 દેખિ પાકિસ્તાન એક ઘોષિત આણવિક શક્તિ બનેકો છે, ભારત ર પાકિસ્તાન બીચ યુદ્ધ કો ખતરા ટરેકો છે કાર્નોઝી એન્ડાઉસેન્ટ ફર પિસ્કા અનુસાર, "સન્ ૧૯૯૮ દેખિ નિરન્તરતાકો સબૈન્દ્વા મહત્વપૂર્ણ તત્ત્વ ભનેકો ડિટેરેન્સમા પાકિસ્તાનનો જોડ રહેકો છે—અર્થાત, રાષ્ટ્રકો અસ્તિત્વલાઈ ખતરામા પાર્ન સક્ને પરમ્પરાગત યુદ્ધબાટ બચ્છો"।

2004 મા ભારતકો કોલ્ડ સ્ટાર્ટ સિદ્ધાંતલાઈ સમાવેશ ગરેખાં, પાકિસ્તાનને નયાં સુરક્ષા તુનૌતીહર્લુલો સામના ગર્નુંપરેકો થિયો યુદ્ધી કારણને ગર્દા ઇસ્લામાબાદલે રણનીતિક આણવિક હત્યાર (TNWS) કો વિકાસસંગે હાપ્રો ક્ષેપ્યાસ્ટ્ર પ્રવિધિકો વિકાસલાઈ પુનર્જીવિત ગર્દે રણનીતિક સોચકા નયાં દૂશ્યહર્સમા ધ્યાન કેન્દ્રિત ગર્દે આપ્નો આણવિક કાર્યક્રમલાઈ પુનર્સ્થાપિત ગર્ન થાત્યો। 2011 સમ્મ, 60-કિલોમીટર (વા 37-DFON) HATF-IX, વા NASR કો ઉડાન-પરીક્ષણકો સાથ, પાકિસ્તાનલે ભારતકો સીમિત યુદ્ધ સિદ્ધાંતકો સામના ગર્ન સક્ષમ ભયો। અકટોબર, દણ્જાછ મા વાશિંગ્ટનમા એક

અમેરિકી સમાચાર ચ્યાનલસંગ કુરા ગર્દા, પાકિસ્તાનનો પૂર્વ વિદેશ સંઘિવ એજાઝ અહુમદ ચૌથીરીને ભને, "પાકિસ્તાનને ભારતલાઈ કસરી સહી બાટો દેખાઉને ભનેર થાહા થિયો કિનમને ઉસલે કુનૈ પનિ સાહસિક કાર્યલાઈ દુસ્સાહસમા પરિણત ગર્નકા લાગિ સાનો રણનીતિક આણવિક હત્યારહર્લ વિકાસ ગરેકો છા

ભન્નુ પર્દેન, હાપ્રો પૂર્ણ સ્પેક્ટરમ પ્રતિરોધ હાપ્રો રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા, સાર્વભૌમસત્તા ર ક્ષેત્રીય અખ્યાંતરાનો ગ્યારેન્ટર માત્ર હોઇન, તર દક્ષિણ એસિયાલી ક્ષેત્રમા રણનીતિક સન્તુલન સ્થાપના ગર્ને એઉટા પાના એક પનિ હોઓ। યસબાહેક, પાકિસ્તાનલે એક માનકીય સુરક્ષા પ્રણાલીકો વિકાસ ગર્યો - આણવિક સુરક્ષા ર સુરક્ષાકો પ્રતિરૂપ।

ઉલ્લેખનીય રૂપમા, પાકિસ્તાન રાષ્ટ્રીય કમાણ પ્રાધિકરણ (NCA) નીતિ નિર્માણ ગર્ને ર રણનીતિક હત્યાર પ્રણાલીકો વિકાસ ર રોજગારિલાઈ નિયન્ત્રણ ગર્ને ર આણવિક સમૃદ્ધિની પ્રયોગમા અન્તિમ નિયન્ત્રણકો અભ્યાસ ગર્ન સર્વોચ્ચ નિર્ણય ગર્ને નિકાય હોઓ યુદ્ધનો અવસ્થામા, વિતરણ સાધનહર્સંગ મિલેર આણવિક હત્યારહર્લ પૂર્ણ સ્પેક્ટરમ પ્રતિરોધ પ્રદાન ગર્ન તયાર ડુનેછન - જુન હાપ્રો રણનીતિક, પરિચાલન ર રણનીતિક યોજનાહર્લ ર સમન્વયહર્સુંકો મૂર્ત રૂપ હોઓ। જબકી, SPD લે ક્રમશ: કમાણ, કન્ટ્રોલ, કમ્યુનિકેસન, કમ્પ્યુટર (C4) સમાવેશ ગર્ને વિસ્તૃત લલ્ખ પ્રણાલી વિકાસ ગરેકો છે; સૂવના ર ખુફ્યા (I2); ર નિગરાની ર ટોહી (SR)। પાકિસ્તાનનો યો શાનદાર નેશનલ કમાણ

એપ્ડ કન્ટ્રોલ સિસ્ટમકો કારણ, ન ત પરમાણુ સામગ્રી ચોરીકો એક ઘટના, ન ત પરમાણુ પરિચાલન અપારાધકો કુનૈ ઘટના રિપોર્ટ ગરેએકો છા

પાકિસ્તાનનો શાનદાર આણવિક વ્યવહારકો વિપરીત, 1998 દેખિ ભારતકો આણવિક રેકર્ડ ધેરે હદસમ્મ પ્રશનમા છ કિનકિ ભારતમા આણવિક સામગ્રી ચોરીકા ધેરે ઘટનાહર્લ ભેટકા છન, ર અખે પનિ, ઘટનાહર્સ-કાર્યાત્મક ગૈરજિમ્યેવારીકો

સ્પેક્ટર રૂપમા ભારતકો પાકિસ્તાનનો ક્ષેત્ર બાલાકોટમા ભેટકો આક્રમણબાટ પ્રમાણિત હુન્છા ફેલ્બુઅરી 26, 2019, સાથે ખાનેવાલ, પઽજાબ (માર્ચ 9, 2022) નજિકે ભારતકો ગલત નિર્દેશિત મિસાઇલ સાહસિક કાર્ય - એક જિમ્મેવાર આણવિક રાજ્યકો રૂપમા ભારતકો કમજોર ક્ષમતાલાઈ સમર્થન ગર્દી ભારતલે પનિ સમાચાર બ્રીફિંગ પછી દુર્ઘટના ગોલીબારી સ્વીકાર ગર્દે, નિયમિત મર્મતસમ્ભારકો ક્રમમા પ્રાવિધિક ખારાબીકા કારણ ઘટના ભેટકો બતાએકો છા

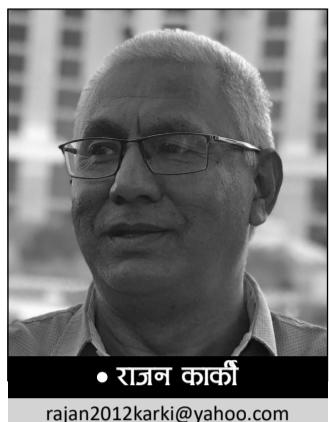
"કુનૈ ગલ્તી નાર્ગુન્હોસ, ભારત પરમાણુ હત્યારકો સાથ ગૈરજિમ્યેવાર રાષ્ટ્ર બનેકો છ ર વિશ્વળે યસ ગણનામા પાકિસ્તાનનો લામો સમયદેખિકો વિન્નાહર્લ સ્વીકાર ગર્ન થાલેકો છા, પાકિસ્તાનનો તત્કાલીન રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા સલ્લાહકારલે ટિપ્પણી ગરે કુનૈ પનિ રાષ્ટ્રકો વિકાસ, શાન્તિ ર સમૃદ્ધિમા સિમિલ આણવિક પ્રવિધિકો ભૂમિકા અત્યાવશ્યક ભેટકો છ ભન્નુ પર્દેન

પાકિસ્તાનનો યો શાનદાર નેશનલ કમાણ આણવિક એક પ્રમુખ ઘટક બનેકો છા

પ્રવિધિકો અત્યાવશ્યક પ્રયોગ ગર્દે આએકો છ ર સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સંઘકો દિગો વિકાસ લક્ષ્યહર્લ (SGDS) હાસિલ ગર્ન યસલાઈ થપ ઉપયોગ ગર્ને યોજના છા સ્વાસ્થ્ય, જલવિજ્ઞાન, કૃષિ, ઉદ્યોગ, વિવૃત ઉત્પાદન, આધારભૂત વિજ્ઞાન ર વાતાવરણ જસ્તા વિમિન ક્ષેત્રમા આણવિક પ્રવિધિકો પ્રયોગ ભિરહેકો છ પાકિસ્તાનનો

<p

नेपाल चलाएको छ कसले ?



• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

अनुभव के भयो ? उपलब्धि के के भए ? कोही बोल्दैनन् ।

आन्तरिक रूपमा अराजकता बढ़ेर गएको छ । बाह्य जगतले नेपालमाथिको विश्वास गर्न छाडेका छन् । मुख्य कुरो नेपालका दुई छिमेकी मुलुकले समेत शकाले हेर्छ । यति तै बेला परिचमा शक्ति पनि नेपालको भूराजनीतिमा प्रवेश गरेको छ । नेपालका लागि महत्व के हो ? प्राथमिकता के के हुन् ? नेपालको नीति के हुनुपर्ने हो ? नेपालको स्वाभामान र स्वाधीनता कसरी बचाउने हो ? सम्भाताको सुरु देखि स्वाधीन रहेको राष्ट्र २९औं शताब्दीमा आएर पराधीन हुने जोखिममा परेको छ ।

लोकतन्त्र छ, सरकार अदालतले बनाइदिन्छ । प्रधानन्यायाधीशमाथि महाभियोग लगाएर घडीको रालो भुण्ड याएरै हल्लाइन्छ । बल्ल बल्ल बयान लिदा निलम्बित प्रधानन्यायाधीशले जसजसको धोती खुस्काइदिए, ती कसैको पनि छानबिन हुँदैन । परमादेशी सरकार के के निर्णय गर्छ, न संसदलाई थाहा हुन्छ, न मन्त्रीलाई नै । नेपालको परराष्ट्रनीति कस्तो हुनेपर्ने भनेर अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी हुन्छ । त्यो गोष्ठीमा को को सहभागी भए, के के सुभाव प्राप्त भयो, कुनै कुरा पनि सार्वजनिक गरिन्न । आखिर नेपाल सरकार कसराले चलाएको छ ?

रहस्यमाथि रहस्य थपिएका छन् । बिगत १४ महिनादेखि परमादेशबाट बनेको सरकारले लोकतन्त्र चलाइरहेको छ । लोकतन्त्रका मर्म र मर्यादाहरू हरेक दिन खुइलिदै गएका छन् । न विधि छ, न संविधानले नै काम गरेको छ । बहुमतको ५ दलीय गठबन्धन सरकारमा जे मिलोमतो हुन्छ, त्यही संविधान भइरहेको छ ।

यो सरकार हो कि अपराधलाई संरक्षण गर्ने, चोख्याउने र अपराधीलाई छुट दिने अपराधीको गठबन्धन हो ? गजब त के पनि छ भने संधीयताको विरोध गर्ने पनि सरकारको समर्थक छन्, सरकार संधीयता च्यापेर हिँडेको छ । संधीयताको ५ वर्ष

अब प्रगति हुन्छ, निरङ्कूशता हट्ट, समानता र समृद्धि आउँछ भन्ने ठूलो हौसलाका साथ २०६३ सालमा वसन्त परिवर्तन भएको थिए । १५ वर्ष भयो, परिवर्तन के हो ? कस्तो हुन्छ, आम नेपालले देख्ने पाएनन् । हो, पार्टी, नेता र तिनका कार्यकर्ताले भने आफ्नो जीवनलाई राष्ट्रीय सम्भान्त, सुखी बनाएका छन् । परिवर्तनले देश टाकिसयो, देशवासी टाकिसए, मोटाए भने नेताहरू मोटाए । यो कस्तो परिवर्तन हो, जसले देश र जनतालाई लुटिरेहेको छ । लुट तन्त्रलाई लोकतन्त्रको जामा लगाएर नाटक देखाइरहेको छन् ।

अब जनता सजग हुनेपर्छ । अब चेतना जान्नैपर्छ । बिद्रोह जनताले गर्नुपर्छ । नेताको पछि लाग्दा, विश्वास गर्दा जनताले धेरै दुःख पाए । देश खोक्रिदै गएको छ । देशको अस्तित्वको सवाल उठिसकेको छ ।

अचम्प छ, लोकतन्त्रमा भएको गतहप्ताको एउटा गोष्ठीले लोकतन्त्रको धज्जी उडाइदिएको छ । प्रधानमन्त्री देउवाले उद्धाटन गरेको नेपालको परराष्ट्रनीति कस्तो बनाउने विषयको गोष्ठी सम्पन्न भएको छ । समापन गठबन्धन सरकारका स्याडो प्रम प्रचण्डले गरेका थिए । देशको परराष्ट्रनीति निर्धारण गर्ने गोष्ठी पनि गोप्य हुनसक्छ ? भयो, नेपालमा गोप्य भयो । नेपालमाथि विदेशी दबाबका कारणले राष्ट्रिय महत्वको

विषय लुकाइयो । गोप्य यसकारण पनि भयो कि ३ दर्जन भारतीय सत्ता निकटका विज्ञहरू र केही अन्य मुलुकका विद्वहरू पनि सहभागी थिए । यो अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठीमा के कस्तो खिचडी पाक्यो, न कुनै पार्टी नेता बोले, न शक्तिशाली मिडियाले समाचार लेख्यो, न नेपालका परराष्ट्रविद्वरूले मुख खोले । दिल्लीले चूप लाग भने पछि कसैले बोल्नै नसक्ने भारुको बुजो कति शक्तिशाली रहेछ ?

संविधानले सूचनाको हक प्रत्याभूत

चाहयो । मन्त्री, प्रधानमन्त्रीले संसददेखि चीनसम्म पुगेर आश्वस्त पार्ने कार्य गरेका पनि हुन् । तर, यसै हप्ता नेपालको परराष्ट्रनीति कस्तो बनाउने विषयको गोष्ठी हुनु र त्यो गोष्ठीमा भारतीय विज्ञहरू समावेश हुनु र त्यो गोष्ठीलाई गोप्य राखिनुले स्वदेशमै पनि नेपालको नीति फेरिएको हो कि ? भन्ने संशय बढेको छ ।

यो गोष्ठी नागरिकता विधेयको विवाद बढेको बेलामा भएको छ । यो गोष्ठी नेपालमा चीनको चासो बढेको मात्र होइन, अर्को हाइलेल भिजिट हुनलागेको बेलामा

● ● ●

रहस्यमाथि रहस्य थपिएका छन् । बिगत १४ महिनादेखि परमादेशबाट बनेको सरकारले लोकतन्त्र चलाइरहेको छ । लोकतन्त्रका मर्म र मर्यादाहरू हरेक दिन खुइलिदै गएका छन् । न विधि छ, न संविधानले नै काम गरेको छ । बहुमतको ५ दलीय गठबन्धन सरकारमा जे मिलोमतो हुन्छ, त्यही संविधान भइरहेको छ ।

● ● ●

भएको छ । तर देशको परराष्ट्रनीतिबारेको गम्भीर गोष्ठीको कुनै सूचना सार्वजनिक रूपमा चुहिएन ।

देशमा सूचना आयोग पनि छ । त्यो आयोगले समेत अडियो भिडियो सार्वजनिक गर्ने कर्तव्य पूरा गरेन । अर्थात, जसरी १९७५ मा भारतीय दबदबा थियो, दिल्लीले जे भन्यो त्यही निर्णय हुने गरेको थियो सिकिकमा । ठिक त्यही प्रकारको सन्नाटा छ नेपाल सरकारको क्रियाकलापका सम्बन्धमा ।

परराष्ट्रनीति अन्धाले हाती छामेजस्तो हुनु दुर्भाग्यजनक हो । नेपालको नीति पञ्चशीलमा आधारित थियो, असलग्न थियो । त्यो नीतिमा केही समयदेखि बिचलन आएको अनुभूति भइरहेको थियो । चीनले नेपालमाथि आशंका गरेर परराष्ट्र मन्त्रीलाईसमेत निर्मायाएर स्पष्ट हुन

भएको छ । यो गोष्ठी चुनावको मुखमा र गठबन्धन सरकारले एमालेलाई एकल्याएको बेलामा भएको छ । यो गोष्ठी बहुमत भएपछि जे पनि गर्न सकिन्छ, संविधानको मर्मलाई थिच्थाच पार्न सकिन्छ भनेर सत्ता स्वेच्छाचारी, प्रतिगमनकारी व्यवहार भएको बेलामा भएको छ ।

र, यो गोष्ठी भारतले 'अनिपत्त' योजनाअन्तर्गत भारतीय सेनामा नेपाली युवालाई भर्ती गराउने योजना सार्वजनक भएको बेलामा भएको छ । सबैलाई थाहा छ, नेपाल भारतबीच विश्वमै दुई देशका बीचमा नियमन नहुने १८८० किलोमिटर लामो खुला सीमा छ । यो सीमा नियमन गर्न नेपालले पटक पटक अनुरोध गर्दा भारत मार्दैन । नेपाल र भारतका प्रधानमन्त्रीले इपीजी समिति गठन गराएर समस्या समाधान गर्ने उपायको खोजी गर्न रगत चुसिरहने छन् । चेतना रहोस् ।

काम लगाएर तैयार पारेको रिपोर्ट भारतले स्वीकार गरेन । किन ? यसरी शक्तिमाथि शक्ता र नेपालमा अस्थिरता र अराजकता बढ़दै गएको बेलामा यस प्रकारका रहस्यमय गोष्ठी हुनु भनेको खथरनाक विषय हो ।

तर देशका नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, शिल्पकार, सरकार कसैलाई पनि बिभेको छैन । यो कस्तो कॉडे कोरा हो, जसले कसैलाई दुख्वैन, घोच्चन ?

के नेपाल अस्तित्वको संकटमा परेकै हो त ?

यो प्रश्नमा राष्ट्रिय बहस हुनुपर्छ । चुनाव आइरहेको छ, यो चुनावमा जो जो उमेदवार बनेका छन्, तिनीहस्ता बारेमा आमनागरिकले जान्नैपर्छ । अब जनताले पटक पटक देश र जनतामाथि धात गर्ने कुनै पनि उमेदवारलाई जिताउनु भनेको आफैनै धुँडामा बन्चरो हानु हो । जुन देशमा परिवर्तन हुन्छ र नेतृत्व त्यो परिवर्तनलाई आफ्नो बपीती बनाउँचन्, त्यस्ता नेतालाई दण्डित गर्ने जनताले हो । जनता अब पनि तिनै भ्रम छर्र चुनाव जिले र ५ वर्ष जनतामाथि भार बन्ने, विदेशीको दलाली गर्ने नेतृत्वको पछि लानु भनेको दुर्भाग्य निर्मायनु हुनेछ । यसपल्ट पनि जनता तिनै नेताहस्तो पछि लागेर आफ्नो मतलाई बैचो, मासुभात र रक्षामा बगाए भने आफ्नो भविष्य समाप्त पार्नेछन् ।

जनता निर्णयक शक्ति हुन, जनताले कसैलाई नेता बनाउन सक्छन् भने धोका दिनेलाई किनारा पनि लगाउन सक्छन् भनेर देखाउनु पर्छ । जनशक्तिभन्दा लोकतन्त्रमा अर्को कुनै निर्णयक शक्ति हुँदैन । यो सत्य जनजनमा बुझाउने दायित्व युवाहस्तको हो । युवा जो देशमा छन्, तिनैले अर्को बिद्रोह गर्ने र जनतालाई साथ लिएर हिँडन अघि सर्नुपर्छ । यो मौका छ । मसिर ४ को निर्वाचन ब्रष्टहस्तलाई दण्डित गर्ने दिन बनाउन सक्ने भने जनताले असली परिवर्तनको स्वाद चाउन पाउँछन् । अन्यथा यिनै ब्रष्टहस्तले रजगज गर्नेछन् र जनतालाई जुकाले भैंस रगत चुसिरहने छन् । चेतना रहोस् ।



साल्ट ट्रेडिङ कॉर्पोरेशन लिमिटेड

द्वारा प्रवित्रित

डट ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टार्टर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा
- स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुन: प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक सिल
- भएको सिलिंडर
- कम्प्यूटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुरक्ष हुनुहोस्



साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद

पद्धत्यौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यौ ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भयर एकै पटक मर्न सकौ।

- अवियानवाणी

अभियान

सम्पादकीय

प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवास नै दलिय गठबन्धनको अखडा

पछिल्लो समयमा मुलकमा जोसुकै प्रधानमन्त्री भएपनि उनीहरूको एउटै समानता रहेको छ, त्यो हो प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवासलाई पार्टीको केन्द्रीय कार्यालय जस्तो बनाईदिनु । तत्कालिन प्रधानमन्त्री केपी ओलीले प्रधानमन्त्री निवासलाई पार्टी कार्यालय र पार्टी प्यालेस बनाएको आरोप लगाउने व्यक्ति तै अहिले प्रधानमन्त्री रहेका छन् तर प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले पार्टी कार्यालयबाट सम्पादन गर्न पर्ने काम मात्र होइन पाँच दलीय गठबन्धनको बैठक र पाँच दलीय गठबन्धनले आउँदो मंसिर ४ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा सिट बाँडफाँड गर्ने कार्यदलले बैठक समेत प्रधानमन्त्री निवासमै प्रायः दिनहुँ बस्ने गरेको छ । तत्कालिन प्रधानमन्त्री ओलीलाई प्रधानमन्त्री निवासलाई पार्टी कार्यालय र पार्टी प्यालेस बनाएको आरोप लगाउनेहरू तै अहिले लाजै नमानी दलीय बैठकमा भाग लिन लुलुरु प्रधानमन्त्री निवासमा धाइरहेका छन् । राजनीतिक दलका नेताहरूले आफू प्रतिपक्षमा बसेका बेलामा मात्र सरकारी साधन र सोतको प्रश्न उठाउने गरेका छन् । आफूहरू सत्तामा पुणेपछि हिजो आफैले लगाएको आरोपलाई उनीहरू मैन रहेका छन् ।

राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री लगायत अन्य विशिष्ट व्यक्तिहरूलाई र उनीहरूको परिवारलाई मात्र सरकारी निवास उपलब्ध गराइएको हो, त्यस्तो व्यक्तिहरूले मात्र सरकारी सुविधा लिनुपर्नेमा गठबन्धनको बैठक गर्न सरकारी सुविधा उपलब्ध गराइएको होइन। राजनीतिक र सामाजिक व्यक्ति भएका हुनाले उनीहरूले विभिन्न व्यक्तिलाई भेटघाटका लागि बोलाउन सक्छन् विभिन्न व्यक्तिलाई भेटघाट गर्न सक्छन् तर राजनीतिक दलका आन्तरिक बैठक होस् वा अरु राजनीतिक बैठक सभा सम्मेलन गोष्ठी भोज नै गर्न भने पाउँदैनन्। बालुवाटार मैं धाउनुपर्ने पार्टीहरूलाई बैठक स्थलको अभाव छैन प्रायः सबै पार्टीका पार्टी कार्यालयहरू रहेका छन्। संसदमा प्रतिनिधित्व गर्ने राष्ट्रिय मान्यता पाएका दलहरूलाई राज्यले २०४८ सालदेखि तै कर्मचारी र साधन स्रोत सहित सिंहदरबार भित्रै संसदीय दलको कार्यालय उपलब्ध गराउँदै आएको छ। त्यस त्रुटीहुँदै पनि पार्टीका आन्तरिक वा अन्तरदलीय बैठक प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमै बस्नु भनेको आफू सत्तामा रहेका बेला सरकारी साधन र स्रोतको ठाडो दरुण्योग गर्न हो।

यस्ता बैठकहरू हुँदा खर्चको व्यायभार राज्यकोषमाथि नै पर्दछ । यस्ता बैठकका सबै खर्च प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयले सञ्चालन खर्च शिर्षकमा गर्दै आएको छ । नियम विपरित दलीय कामको बैठकमा यसरी राज्य कोषबाट खर्चिनु एक प्रकारको भ्रष्टाचार नै हो । दलीय बैठकमा यदि राज्यकोषबाट खर्च बेहोरिन्छ भने पनि प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवास दलीय बैठक गर्ने थलो होइन । प्रधानमन्त्री निवासमा भएका दलीय बैठकमा कति खर्च भयो ? भन्दा पनि यसको संकेत के हो ? जनतामा कस्तो सन्देश गएको छ र जान्छ भन्ने नै महत्वपूर्ण विषय हो । कूनै पनि ब्रह्मानामा सरकारी निवासलाई दलीय बैठक बन्ने थलोको रूपमा प्रयोग गरिनु कुनै सर्तमा पनि उचित मान्य सकिन्दैन । सरकारी निवासलाई पार्टी कार्यालय सरह प्रयोग गरिनु आफैमा अनैकित कार्य हो । सुशासन व्यवस्थापन सञ्चालन ऐत २०६४ र सार्वजनिक खर्चलाई मितव्याधी र प्रभावशाली बनाउने सम्बन्धी मापदण्ड २०७८ ले प्रधानमन्त्री वा कुनै विशिष्ट पदाधिकारीलाई यो अधिकार दिएको छैन । आफूले पाउँदै नपाएको अधिकार प्रयोग गर्न पनि भ्रष्टाचार तै हो ।

शेरबहादुर देउवा २०७८ असार २८ गतेको सर्वोच्च अदातलको सम्बैधानिक इजलासको परमादेश अनुसार २०७८ असार २९ गते प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका र साउन १ गते उनी आफ्नो निजी निवासबाट प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवासमा सरेका थिए । सोही दिन उनले कांग्रेसको पदाधिकारीको बैठक प्रधानमन्त्री निवासमा राखेका हुनाले त्यसको बृहत् नागरिक आन्दोलन समितिले विज्ञप्ति तै तिकालेर विरोध गरेको थियो । त्यस्तो विज्ञप्ति पछि प्रधानमन्त्री देउवाले आफ्नो सरकारी निवासमा पार्टीको बैठक ठाराले प्रतिवद्ता जनाएका थिए । तर आफ्नो प्रतिवद्ता विपरित कांग्रेस र सत्ता गठबन्धनका बैठकहरू बालुवाटारमै भईरहेका छन् । ऐकै दिनमा ३/४ वटा बैठक राखिएको छ । सार्वजनिक रूपमा विरोध दुँडा पनि यस्तो हेपाहा प्रवृत्ति नसच्चाउनु भनेको बल मिच्याईको नमना हो । मलाई कसले गर्दछ कस्तै हैण्ठ भन्ने शासकीय दम्भ र स्वेच्छाचारी प्रवत्तिको यो रास्तो नमना हो ।

प्रधानमन्त्री विरामी भएर प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय जान नसक्ने अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा मन्त्रिपरिषद्को बैठक समेत प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवासमा राखिनु उपर्युक्त हुन सक्दैन। भने दलीय बैठक राख्नु त नैतिक र कानूनी दबै दृष्टिले अनुचित कार्य हो। यस्तो अनैतिक कार्य रोकन प्रधानमन्त्रीले तै अग्रसरता लिनु आवश्यक छ। दलका नेताहरूले पनि त्यस्तो कार्यलाई रोकन सक्नुपर्दछ। लुलुरु बालुवाटारको बैठकमा भाग लिन जाने दलीय गठबन्धनका नेताहरूले पनि त्यस्ता बैठक पार्टी कार्यालयमा राख्नै भन्न सक्नुपर्दछ। कांग्रेसका महामन्त्री गान थापाले समेत पार्टीका कार्यक्रम र दलीय बैठक प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवासमा नराले प्रतिवद्धता जनाएका भएपनि तिनै थापा अहिले दिनहुँ पाँच दलीय गठबन्धनको बैठकमा र सिट बैंडफाड्डै कार्यदलको बैठकमा भाग लिन बालुवाटार धाइरहेका छन्। आदर्शका कुरा गर्ने थापाको नैतिकता र आफैले जनाएको प्रतिवद्धतामाथि उनी आफूले आफूमाथि घात गरेका छन्। सरकारी साधन स्रोतको खर्च कानुन अनुसार भए नभएको अनुगमन गर्न मुख्य सचिवको सयोजकत्वमा प्रधानमन्त्री कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, संघीय मामिला, भौतिक पूर्वाधार, राष्ट्रिय योजना आयोगका सचिव र महालेखा नियन्त्रक रहेको समिति रहेको भएपनि सो समिति दलीय बैठकमा सरकारी खर्च भएको बारे मौन रहेको छ। सरकार प्रमुखबाटै भएका यस्ता गैरकानुनी कार्यलाई रोक्न राज्यका सम्बन्धित निकायहरू सक्रिय हुन्पर्न आवश्यकता हामीले ठानेका छाँ। सबै कुरा म हुँ मलाई कसले रोक्ने र छेक्ने भन्ने प्रवतिको अन्त्य हन्पर्न माग हामी जोडादार हुप्पा गर्दछौं।

खबरदार नेपाललाई बच्चा जन्माउने मुलुकमा परिणत नगरियोस्

पछिल्लो समयमा पाँच दलीय गठबन्धनको शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार आफैनै कारणले गर्दा दलदलमा फस्रै गएको छ । सरकारले बहुमतको घमण्ड देखाएकै कारण ऊ दलदलमा फस्दै गएको हो । राष्ट्रपतिले नागरिकता विधेयकमा असन्तुष्टि जनाउँदै पुन विचार गर्न संसदमा साउन ३० गते फिर्ता पठाएको विधेयकलाई जस्ताको तस्तै भाद्र २ गते प्रतिनिधिसभाबाट पारित गरि राष्ट्रियसभामा पठाएको छ । सरकारले राष्ट्रपतिले असन्तुष्टि जनाएका विषयमा संसदमा व्यापक छलफल र बहस चलाउनुको सट्टा विधेयकलाई जस्ताको तस्तै पारित गर्न निर्णय गन्यो त्यो नै आपत्तिजनक रहेको छ । पाँच दलीय गठबन्धनलाई संविधानले चिन्दैन । राष्ट्रपति संविधानको पालक भनेर संविधानले नै भनेको छ । संविधानका पालकले असन्तुष्टि जनाएका विषयलाई सरकारले सम्बोधन गर्नु सरकारको दायित्व र कर्तव्य भएपनि उल्टो राष्ट्रपतिले असम्बैधानिक कार्य गरेको भनेर पाँच दलीय गठबन्धनका शिर्ष नेताहरूले विधेयक पुर्नविचार गर्न भनेर फिर्ता पठाउँदा कसरी राष्ट्रपतिले असम्बैधानिक कार्य गरिन् भनेर पाँच दलीय गठबन्धन शिर्ष नेताहरूले सार्वजनिक रूपमा बोल्नु संविधान विपरितको कार्य हो । संविधानले नै राष्ट्रपतिले विधेयक पुर्नविचार गर्न भनेर फिर्ता पठाउँदा कसरी राष्ट्रपतिले असम्बैधानिक कार्य गरिन् ? त्यसको जवाफ सरकारले जनतालाई किन दिनु नपर्ने ?



• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

हतारमा देउवा सरकारले किन फिर्ता लियो ? समितिले तयार पारेको प्रतिवेदनमा नेपाली पुरुषसंग विवाह गरेर आएकी विदेशी महिलाले ७ वर्ष पछिमात्र नेपाली नागरिकता पाउने विषयमा दलहरूबीच सहमति जुटेको थियो । सोही अनुसार संसदमा दर्ता गरिएको विधेयक कस्को स्वार्थमा फिर्ता लिएर फास्ट द्रयाकका नाममा हतार हतार नागरिकता विधेयक बनाए बहुमतका आधारमा पारित गरियो किन ? नागरिकता जस्तो सम्बेदनशिल विषयमा किन व्यापक छलफल र बहस चलाइएन अनि अन्य मुलुकमा नागरिकता सम्बन्धी कस्ता कस्ता प्रावधानहरू रहेका छन् भनेर किन अध्ययन गरिएन ?

विश्वका कुनै पनि मुलुकमा नेपालमा जस्तो सहजै नागरिकता पाउने प्रावधान छैन । देउवा सरकारकै भनाईलाई स्वीकार गर्ने हो

प्रतिनिधिसभामा रहेको संघैन्दा तुलो दल
र प्रमुख विपक्षी दललाई समेत सरकारले
वेवास्ता गर्दै उसले दिएका सुझाव र सल्लाह
समेत स्वीकार गर्न सकेको देखिएन। प्रमुख
विपक्षी दललाई वेवास्ता गर्दै आएको सरकारले
अन्य साना दललाई त देख्दै देख्दैन। त्यसको
एउटै कारण कारण हो टुक्रा टुक्रा जोडेर
निर्माण गरिएको पौँच दलीय गठबन्धनको
सम्बन्धमध्ये रापाले।

बहुमतको घमण्ड।
 पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका दलहरू
 मध्येको माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल
 दाहालको सल्लाहनुसार नै देउवा सरकार
 सञ्चालन भईरहेको र देउवालाई दाहालले आफ्
 नो पार्टीगत र व्यक्तिगत स्वार्थनुसार नै सल्लाह
 दिने मात्र होइन त्यसैनुसार निर्णय गर्ने दबाब
 दिने गरेका हुनाले प्रधानमन्त्री देउवा रहेका
 भएपनि मन्त्रिपरिषद्ले गर्ने प्रत्येक निर्णयहरूमा
 दाहाल हावी हुँदै आएका छन्। मंसिर ४ गते
 हुने भएको संघीय संसद र प्रदेश सभाको
 निर्वाचनका लागि पाँच दललाई सिट संख्या
 भागवण्डा गर्नुपर्ने भएको छ। त्यो विषयलाई
 दुँगोमा पुन्याउन पाँच दलीय गठबन्धनले
 ११ सदस्यीय कार्यदल समेत बनाएको छ।
 कार्यदलको प्राय प्रत्येक दिन प्रधानमन्त्रीको
 सरकारी निवासमा बैठक बसिरहेपनि कार्यदलले
 सिट बाँडफाँडलाई दुँगोमा पुन्याउन सकिरहेको
 छैन। कार्यदलको बैठक पार्टी कार्यलयमा बस्नु
 पर्नेमा प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवासमा बैठक
 बस्नु पाँच दलीय गठबन्धनको अर्को अनैतिक
 कार्य हो।

पांच हाँ।
संसदमा प्रतिनिधित्व गर्ने राष्ट्रिय
पार्टीहरूलाई संसद सचिवालयले सेवा सुविधा
सहित कर्मचारी सहितको कार्यकक्ष सिंहदरबार
भित्रै उपलब्ध गराएको भेपनि काग्रेसको
बैठक भने प्रधानमन्त्रीकै सरकारी निवासमा
बस्ने गरेको छ । त्यहीमात्र होइन पाँच दल
र पाँच दलले निर्माण गरेको कार्यदलको
बैठक समेत बालुवाटारमै राखेर सरकारले
जनतालाई कस्तो सन्देश दिन खोजेको हो ?
त्यो नै अहिलेको जटिल प्रश्न हो । आपूले
संविधान ऐन कानुन विपरित कार्यहरू गर्ने अनि
अरुले संविधानअनुसार गरेका कार्यहरूलाई
पनि असम्मैधानिक देख्नु साउनमा आँखा
फुटेको गोरुले हरियो घाँस देख्छ भने नेपाली
उखानलाई देउवा सरकारले चरित्रार्थ गरेको
छ ।

नागरिकता विधेयकका सम्बन्धमा सरकारले जनतालाई भ्रममा राख्ने प्रयास गरिरहेको छ । प्रायः प्रत्येक दिन गृहमन्त्री बालकृष्ण खाँण सहितका अन्य मन्त्रीहरू नागरिकता विधेयकका बारेमा ठाउँ पाउने वित्तिकै बोलिरहेको छ । उनीहरूका अनुसार विगतको केपी ओली नेतृत्वको सरकारले ल्याएको अध्यादेश र अहिलेको विधेयक खासै फरक छैन भनेर । खासै फरक छैन भने के के फरक छ त ? त्यो प्रष्ट पुर्न पर्ने कि नपर्ने ? तत्कालिन राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समितिले भण्डै तीन वर्ष लगाएर तयार पारेको नागरिकता सम्बन्धी प्रतिवेदनलाई किन वेवास्ता गरियो ? समितिबाट

नेपालमा आएर बच्चा जन्माउन पाउने अधिकार दिएको छ भने सो बच्चा १८ वर्ष पुगेपछि उसले जन्मको आधारमा नेपाली नागरिकता पाउने प्रावधान नेपाल र नेपाली जनताको लागि कति हितकर रहेको छ ?

केही दिन पहिला सत्ता गठबन्धनको मुख्य घटक माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले उद्घोष गरे तत्कालिन राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समितिमा आफूले नै नेपाली पुरुषसँग विवाह गरेर आएकी विदेशी महिलाले ७ वर्षपछि मात्र नेपाली नागरिकता पाउने प्रावधान राज्ञ लगाएको भने । तर तिनै दाहालको पार्टी सरकारमा सहभागि भएको बेला किन उक्त ७ वर्ष प्रावधान राखियो र नागरिकता सम्बन्धी विधेयक संसदबाट फिर्ता लिइयो किन ? हतार हतारमा अर्को नागरिकता विधेयक फारस्ट ट्रियाकबाट निर्माण गरेर किन संसदमा व्यापक छलफल र बहसै नगरि संसदबाट पारित गरियो त ? जब राष्ट्रपतिबाट उक्त नागरिकता विधेयकमा पुर्नविचार गर्नु भनेर फिर्ता पठाइएपछि दाहालले किन त्यस्तो अभिव्यक्ति दिए त्यो नै रहस्यको विषय बनेको छ । केही समय अघि अध्यक्ष दाहाल भारत भ्रमणमा गएका थिए । भारत भ्रमण पछि दाहाल किन र कुन स्वार्थको लागि ७ वर्षे प्रावधान हटाउन सहमत भए । नागरिकतामा रहेको स्वधोषणाको विषयमा राष्ट्रिय सहमति भएको सरकारको भनाईमा कुनै सत्यता छैन । आमाको स्वाभिमानमा ठेस पुग्ने गरि विधेयकमा प्रावधान राखिएको छ । उमेर पुगेपछि प्रमाणपत्रमा केही फरक नपर्ने तर नागरिकताको लागि दरखास्त दिने बेलामा आमाले स्वधोषणा गर्नपर्ने प्रावधानले गर्दा आमाको भावनामा ठेस पुग्ने प्रायः निश्चित नै रहेको छ । राष्ट्रपतिले समेत यस विषयमा प्रश्न उठाएको भएपनि राष्ट्रपतिले उठाएका प्रश्नहरूको स्पष्ट जवाफ दिएर त्यसै अनुसारको प्रावधान विधेयकमा राख्नुको बदला जस्ताको तस्तै नागरिकता विधेयक प्रतिनिधिसभाबाट पारित गरेर राष्ट्रिय सभामा पठाइनुले के राष्ट्रपतिको सम्मान भयो त ? राष्ट्रपतिको मात्र होइन यो प्रावधानले गर्दा संविधानकै उपेक्षा भएको छ । किन कि राष्ट्रपति नेपालको संविधानको पालक समेत हुन भन्ने हेका पाँच दलीय गठबन्धन र सरकारले राखेको देखिएन ।

पाँच दलीय गठबन्धन र देउवा नेतृत्वको
सरकार राष्ट्रपति र राष्ट्रपतिय संस्थाकै

मंसिर ४ गते हुने भएको संघीय संसद र प्रदेश सभाको निर्वाचनका लागि पाँच दललाई सिट संख्या भागवण्डा गर्नुपर्ने भएको छ । त्यो विषयलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउन पाँच दलीय गठबन्धनले ११ सदस्यीय कार्यदल समेत बनाएको छ ।

गल्तीलाई देखाएर आफू पानी माथिको ओभानु बन्ने प्रयासमा देउवा सरकार र पाँच दलीय गठबन्धनका नेताहरू लागेका हुनाले उनीहरूको नियमाधिकारी नै अब जनताले प्रश्न उठाउने बेल भागको छ ।

आएका छ । प्रत्येक नेपाली नागरिकहरूले नेपाली नागरिकता पाउनुपर्दछ । चाहे उनीहरू हिमाल पहाड, तराई वा मधेश जहाँ बसेका हुन् । उनीहरूले नागरिकता पाउनुपर्दछ भन्नेगा कसैको विमति छैन र हुनुपनि हुँदैन तर नेपालीलाई नागरिकता दिने नाममा विदेशीलाई नागरिकता दिने प्रयास नेपाली जनतालाई कुनै हालतमा पनि स्वीकार्य हुन सक्दैन । अब विदेशी महिलाले नेपालमा आएर बच्चा जन्माइन् भने त्यस्ता बच्चाले १८ वर्ष पुगेपछि जन्मका आधारमा नेपाली नागरिकता पाउने प्रावधान के नेपाल र नेपाली जनताको हितम छ र ? अमेरिकामा विश्वका जुनसुकै महिलाले बच्चा जन्माएको खण्डमा सो बच्चाले त्यहाँ बस्न पाउने अधिकार दिएको छ । त्यस कारणले गर्दा कतिपय नेपाली महिलाहरू पनि अमेरिका जाने रहरले गर्दा बच्चा जन्माउन अमेरिका पुर्ने गरेका छन् । के अब नेपालला त्यस्तो बच्चा उत्पादन गर्ने मुलुकमा परिणत गर्ने त ?

अबको एक वर्ष भित्रमा दक्षिण छिमेकी मुलुक भारत विश्वमा सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको मुलुक हुने भएको छ । नेपाल र भारतबीचको सीमामा खुल्ला भएकाले गर्दा दैनिक हजारौं हजार नागरिकहरू आवत जावत गर्ने गरेका छन् । अहिले नेपालमा भएको

गठबन्धनको गोलचत्कर

रश्मि आचार्य

नेपाली समाजमा पछिल्ला दिनमा धेरै बहस भएका शब्दावलीमध्ये गठबन्धन, समाजवादी केन्द्र, वामपन्थी या वाम गठबन्धन शीर्ष स्थानमा छन्। यिनको सान्दर्भिकताबारे बहस जरूरी पनि छ। बहस सेद्धान्तिक र व्यावहारिक दुवै पक्षबाट हुन आवश्यक छ। बहस मुठीभर नेतृत्व तहमा मात्र सीमित नभई आमनागरिकले सुन्ने, बुझ्ने र उनीहरूसमेत सामेल हुने गरी चल्नुपर्छ। देश र आमनागरिकका भविष्यत्सँग प्रत्यक्ष जोडिने यस्ता ज्वलन्त सवालमा सही बुझाइ भएन भने त्यसको मार एक पुस्ताले होइन, कैयी पुस्ताले खेपुपर्छ।

नेपालको संविधानले देशको गन्तव्य समाजवाद हो भनेको छ। मूलतः वामपन्थी पार्टीहरूको जोडबलमा संविधानमा यो मार्गचित्र समावेश भएको सत्यता पनि छल्न नै छ। आजकल चलेको वामपन्थको बहस, कम्युनिस्ट पार्टीहरूको सेद्धान्तिक व्याख्या र केही कम्युनिस्ट पार्टीहरूको आजको व्यवहारसँग समाजवाद प्राप्तिको लक्ष्यबीच कहीं पनि तादम्य मिलेको देखिँदैन। यस्ति मात्रै होइन, तीनथरी दार्शनिक मान्यता बोक्ने पार्टीहरूले गठबन्धन बनाएर हामी एकत्र हिँड्दै छौं भन्नु दुनियालाई उल्लु बनाउनु मात्र हो। त्यसमा पनि पुँजीवादी पार्टीको पुच्छर बनेर गठबन्धनको गाँठो कसेर वामपन्थी नामधारी पार्टीहरूले समाजवादको कुरा गर्नु गोयबल्स शैलीको नयाँ प्रयोग हो।

गठबन्धन : गठबन्धन सरकारलाई आजकल उसकै गतिविधिका कारण विभिन्न उपनामले पुकार्न थालिएको छ। जस्तो कि, 'सिद्धान्तव्यूत गठबन्धन', 'स्वार्थको गठबन्धन', 'राजनीतिक बेइमानहरूको गठबन्धन', 'जनतामारा गठबन्धन', 'वित्तीय गठबन्धन', 'विदेशीका लागि कम्फर्टबल गठबन्धन', 'राष्ट्रघाती गठबन्धन', 'भालिलारेषी गठबन्धन' आदि। यी उपनाम पाउनुका पछाडि एक होइन, अनेक तथ्य छन्।

प्रथमतः यो गठबन्धन कुनै सिद्धान्तको जगमा बनेकै छैन। जसरी हुन्छ, सत्ता प्राप्ति यसको एक मात्र स्वार्थ हो। दोस्रो, गठबन्धनमा रहेका दलहरूको राजनीतिक बेइमानी इतिहासकै लज्जास्पद अवस्थामा छ। जस्तो कि, अधिल्लो केपी ओली सरकारले 'र' को ठाउँमा 'वा' मात्र राखेर दल विभाजनसम्बन्धी अध्यादेश ल्याउँदा चर्को विशेष गर्न दल र पात्रहरूले नै गठबन्धन बनेपछि दल विभाजनसम्बन्धी अध्यादेश ४० प्रतिशतको ठाउँमा २० प्रतिशतमा भारेर 'र' को ठाउँमा 'वा' राखेर निर्लज्जतापूर्वक ल्याए। एमाले विभाजनको उद्देश्य पूरा गरे। सो अध्यादेश धेरै समय राख्ना गठबन्धनमध्ये नै संकट आउने देखेपछि फेरि फिर्ता लिए। यस्ता बेइमानी गठबन्धनले पाइला-पाइलामा गरेको छ। गठबन्धन बन्नुपूर्व उनीहरूको बोली र आजको गठबन्धनको यात्रा ठिक विपरीतको छ।

तेस्रो, जनतामारा काम गर्न गठबन्धन सरकारले अरू सबै सरकारलाई उठिनेको छ। गठबन्धन सरकार बनेपछि अर्थतन्त्र चौपट अवस्थामा पुगेको छ। विदेशी मुद्राको सञ्चित घटेको छ। मूल्यवृद्धि आकासिएको छ। सर्वसाधारण जनताको चुलो बल्न सकेको छैन। हजाराँको जागिर खोसिएको छ भने लाखाँ युवा बिदेसिएको अवस्थाप्रति गठबन्धन सरकार पूर्णतः बेखबर छ। अन्तराष्ट्रिय बजारमा पेट्रोलियम पदार्थको भाउ बढ्दा बढाइहाले तर घट्दा भने मूल्य घटाउन कुनै सुरसार नै नगर्न 'जनतामारा' सरकार भनेर गठबन्धन सरकार चिनिएको छ।

चौथो, निश्चित घराना (दलाल पुँजीका पक्षपोषकहरू) लाई पोस्टे गरी अनधिकृत व्यक्ति संलग्न गराएर करका दर हरफेर गराउने र तिनै घरानाका मालिक गठबन्धनका मुख्य अंशियार देखिँतुले यो गठबन्धन वित्तीय गठबन्धनमा परिणत भएको छ। स्वाधीन राष्ट्रिय अर्थतन्त्र निर्माणमा जुटेका स्वदेशी उद्योगलाई थला पारेर दलाल पुँजीलाई प्रोत्साहन गर्न गठबन्धनको नीति अब छिपेको विषय रहेन। अर्थमन्त्रीमाथि उठेको गम्भीर प्रश्न साम्य पार्न राज्यसत्ताको दुरुपयोग गरी

दाउपेचका लागि हो भन्ने देखिन्छ। खासगरी एमालेलाई बाहिर राखेर वा एमालेलाई ताङ्ने मनसाय राखेर समाजवादी केन्द्र बनाउने उनीहरूको प्रस्ताव प्रथम दृष्टिमै खोटपूर्ण छ। दोस्रो, देशको सबैभन्दा ठूलो कम्युनिस्ट पार्टी एमाले (स्थानीय निर्वाचनमा ३४ प्रतिशत लोकप्रिय मत ल्याएर पहिलो भएको पार्टी) लाई बाहिर राखेर बन्ने समाजवादी केन्द्र साँच्चे समाजवादको बाटो सुनिश्चित गर्ने केन्द्र बन्ना त ?

सेद्धान्तिक वा व्यावहारिक कुनै कोणबाट यो पुष्टि हुने आधार छैन।

● ● ●
आफ्ना पक्षमा जनमत भएर पनि वामपन्थी किनारामा पर्ने, वामपन्थी जनमतकै घोडा चढेर कांग्रेस सत्तासीन हुने र तिनै वामपन्थीमाथि दलाल पुँजीवादीले हैकम जमाउने अवस्था आउन नदिन के वामपन्थी दल सचेत छन् ? यो उनीहरूको वास्तविक अग्निपरीक्षाको घटी हो।
● ● ●

सिसिटिमी फुटेजसहितका प्रमाण नष्ट गरे पनि जनताको मस्तिष्कबाट यी दृश्य डिलिट भएका छैनन्। राज्यले दप्तित गर्नुपर्नेलाई उल्टो पुरस्कृत गरेर बेथितिको दिशामा देशलाई हिँडाउन गठबन्धन स्वयं लागिपरेको छ।

पाँचाँ, एमसिसी, एस्पिपी हुँदै नागरिकता विधेयकसम्म आइपुदा गठबन्धनको मुख्यन्दू उधारिएको छ। सार्वभौमिकताको रक्षा र राष्ट्रियताको सवालमा इतिहासकै कमजोर अवस्था यतिवेला देखिएको छ। गठबन्धन सरकारका एकपछि अर्को पाइला असंलग्न पराष्ट्र नीतिका आधारहरू भक्ताउँदै अगाडि बढेका छैन्। रुस र युक्रेनीबीचको लडाइँमा युक्रेनको पक्षमा बेलेर त्यो नीति तोड्यो भने एमसिसी र एस्पिपीले असंलग्नताविरुद्ध धाबा नै बोल्यो। त्यस्ति मात्र होइन, पञ्चशीलका सिद्धान्तलाई धुलीसात गर्न गठबन्धन उद्यत देखिन्छ। त्यसकारण यो गठबन्धनलाई 'विदेशीका लागि कम्फर्टबल गठबन्धन' र 'राष्ट्रघाती गठबन्धन' भनिनु अतिशयोक्ति होइन।

तसर्थ, नेपालको सार्वभौमिकताको रक्षा र असुर्णाताको जगेन्ना गर्न गठबन्धनको यो उल्टो यात्रामा विश्राम जरूरी छ।

छैटाँ, विकास निर्माणको काममा प्रतिकूल मानिएको कोरोनाकालमा जितिको पनि पुँजीगत खर्च गठबन्धन सरकारले गर्न सकेन। एकातक बजेट कटौती हुने, अर्कातर्फ छुट्टिएको बजेटसमेत आधाराधी खर्च नहुन अवस्थाले विकास र समृद्धिको यात्रा धराप्ना परेको छ। समृद्धि रोकिने तर करका दर दृष्टि हुने, मन्त्रालय थपिने र आफन्ताका नाममा रकम विनियोजन हुने उल्टो यात्रामा गठबन्धनका सरकारहरू सवार छन्। गण्डकी प्रदेश सरकारले ४२८ प्रतिशतसम्म करको दर बढाएको यसको सप्रमाण उदाहरण हो। प्रदेश र संघीयताप्रति वित्तिया फैलाउन गठबन्धन नै प्रमुख कारक बनेको छ।

साताँ, संविधानले महिलालाई दिएको अधिकारसमेत गठबन्धनको नाममा काटियो। स्थानीय तहमा उम्मेदवारी दिंदा प्रमुख र उपप्रमुखमध्ये एकजना महिला अनिवार्य हुनुपर्ने संविधानको प्रावधान गठबन्धनको सुविधाका लागि खण्डित भयो। परिणामतः आज गठबन्धनले जितेका अधिकार सालिकाको नेतृत्वमा महिलाको अनुहार नै हराएको छ। यसरी हेर्दा यो गठबन्धन महिलाविरोधी र संविधानको परिपालनमा समेत अवरोधक प्रमाणित भएको छ।

समाजवादी केन्द्र : पछिल्लो समय आगाडि सारिएको समाजवादी केन्द्रको प्रस्ताव र आशय हेर्दा त्यो समाजवादको लक्ष्य भेदनका लागि भन्दा पनि क्षणिक

समाजवादमा पुगिन्छ भन्नु यदुवंशीको इतिहासलाई पछ्याउनु मात्र हो।

वामपन्थी दलहरूले एउटा तथ्य हेकमा राख्नु, आगामी निर्वाचनपछि वामपन्थीहरू निर्णायिक नहोइन भन्ने खेलमा विभिन्न शक्तिकेन्द्र लागिपरेका छन्। उनीहरूको एकसूत्रीय मिसन आगामी निर्वाचनपछि गैरवामपन्थी सरकार बनोस् भन्ने खालको छ। त्यसका लागि वामपन्थ मास्न वामपन्थलाई नै औजारका रूपमा प्रयोग गर्ने गुरुयोजनामा उनीहरू तल्लीन छन्।

काग्रेसको पुच्छर समाई एमालेको साइज घटाएर आफू बलियो बन्ने (देशको ठूलो वामपन्थी दल बन्ने) दिवास्वप्न देख्ने प्रचण्ड र एमाले हार्दा मात्रै पनि आफूले जितेको ठान्ने माधव नेपालले यस तथ्यलाई हेकमा राखेका छन् कि छैनन् ? जनमत भएर पनि वामपन्थी किनारामा पर्ने, वामपन्थी जनमतकै घोडा चढेर काग्रेस सत्तासीन हुने र तिनै वामपन्थीमाथि दलाल पुँजीवादीले हैकम जमाउने अवस्था आउन नदिन के वामपन्थी दल सचेत छन् ? देशलाई कुन शासन व्यवस्थातर्फ धकेले ? वास्तविक अग्निपरीक्षाको कसीमा वामपन्थी दलहरू नै छन्। सप्ट छ, वामपन्थीबीचको कसिलो सहकार्य वा एकताबाहेक अरू बाटोबाट समाजवादको लक्ष्यमा पुग्न नेपालको विशिष्ट परिस्थितिमा सम्भव छैन।

विरोधाभास : गठबन्धनमा रहेका दलहरूको सेद्धान्तिक र वैचारिक पक्ष हेर्दा ती दुई ध्रुवका देखिन्छन्। माओवादी र समाजवादी र देशलाई निकास होइन, विनाशको दलदलमा धकेले निश्चित छ।

देश चलाउन गठबन्धन असफल र अभियाप सिद्ध भएका एक होइन, अनेकै तथ्य छन्। काउमाडौंको फोहर उठाउन नदिएर गठबन्धनले सहर दुर्गमित पारेकै देशलाई नै दुर्गमित बनाइरहेको गठबन्धन अर्है केका लागि ? आमनागरिकले गम्भीरतापूर्वक सोन्युपर्ने बेला आएको छ। गठबन्धनको खिचडी सिद्धान्त अर्थात् स्वार्थको सिद्धान्तले देशलाई निकास होइन, विनाशको दलदलमा धकेले निश्चित छ। (नयाँ पत्रिका)



जबर्जस्ती करणी विवादको मित्री पाटो

लभकुमार मैलानी

सृष्टिले हरेक सजीव र निर्जीव वस्तुलाई कुनै न कुनै गुण, अवगुण, शक्ति वा विशेषता प्रदान गरेको हुन्छ। सृष्टिले नै हरेक जीवलाई आआपैने प्रकारको शक्ति, विशेषता, आनीबानी, व्यंहारा वा आचरणलागायत पनि प्रदान गरेको छ।

जीवमध्ये पनि मानिसले अन्यको दाँजोमा केही विशिष्ट प्रकारका स्वभाव र विशेषता प्राप्त गरेको छ। मानिसमा रहेका भोक, लोभ, मोह, रिस, आशक्ति, भय, विचारलागायत संवेद भानव निर्मित होइनन, प्रकृतिजन्य हुन्।

सृष्टिले मानव जातिलाई प्रदान गरेका विशेषता, स्वभाव वा गुणहरू जन्माउत हुन्। तीमध्ये केहीमा स्थाय प्रकृतिले नै आचरण र व्यवहार गर्न मानिसलाई छुट दिएको भए पनि हरेक मानिसिको त्यसको सीमा प्रकृतिले नै तय गरिराखेको पनि छ। प्रकृतिले पुरुष जातिमा महिलाप्रति बढी आशक्त हुने वा यौन चाहानाको इच्छा बढी राख्ने स्वभाव प्रदान गरेको हुन्छ। प्रायले प्रकृतिबाट प्राप्त गुणका आधारमा आफूमा भएको यौनचाहानलाई सीमाभित्र आबद्ध गरिराखेका हुन्छन्। केहीले भने सीमा तोडन पुग्छन्। सीमा तोडिएको जबरजस्ती करणी भनी नामकरण गरिएको पाइन्छ। मानव जातिमा जबरजस्ती करणी हिजो पनि हुन्यो, आज पनि भझरेहेको छ। यदि प्रकृतिले मानिसिको स्वभाव परिवर्तन गरेन भने भोलि पनि त्यसले निरन्तरता पाइरहने नै छ। अनुपातमा केही कमबेसी भए पनि यो हरेक समयान्तर र हरेक देश, समाज र समुदायमा भझरेहेको छ र हुने गर्छ। यसको क्षेत्र र परिस्थिती पनि देश, काल र परिस्थितिअनुसार परिवर्तन हुने गर्छ र भझराखेको पनि छ।

उदाहरणका रूपमा नावालकमाथि हुने जबरजस्ती करणीमा उमेरको हृदय देशनुसार फरक फरक हुने गर्छ, त्यसेगरी हिजो वैवाहिक बलात्कारको कल्पनासम्म गरिएन्थ्यो। आज कतिपय देशका कानुनमा यो व्यवस्था समावेश छ। हिजोका दिनमा योनिमा लिङ्गको पूर्ण प्रवेशलाई वा वीर्य स्वखलनलाई आधार मानेर जबरजस्ती करणी भएको हो वा होइन भने सोच राखिएन्थ्यो। विस्तारी अशिक प्रवेशलाई पनि जबरजस्ती करणीको परिभाषाभित्र परियो। २, आज नेपाललागायत कतिपय मुलुकका कानुनमा जबरजस्ती करणी केवल योनि र लिङ्गमा मात्र सीमित नरहरे शरीरका अन्य अंगमा र अन्य अंगको प्रवेशलाई पनि जबरजस्ती करणीको परिभाषाभित्र समेटिएको छ। भोलिका दिनमा विभिन्न कारणबाट यसको परिभाषामा संकुचन वा विस्तार नहोला भन्न सकिन्न। जबरजस्ती करणीसम्बन्धी मुदामा नेपाली अदालतहरूको अम्यास हेनै हो भने दुई विपरीत ध्वमा बाँडिएको पाउँछौ। एकातिर परम्परागत रूपमा रहेको लिङ्गको पूर्ण प्रवेश, वीर्य स्खलन, चोटपटकको रिति, मन्त्रीसम्बन्धी धारणलाई नयाँ दिशा प्रदान गर्दै विश्वस्तरको फैसलाहरू भझरेहेको छन् भने अर्कातर्फ महिलाप्रति ज्यादै नै संवेदनशील देखाउने लहड र होडमा प्रमाण तथा कानुनभन्दा बाहिर गएर फैसल भझरेहेको पनि देखिन्छ। आजकाल जबरजस्ती करणी मुदामा केवल एक मात्र जाहेरी दरखास्तकै आधारमा तत्काल प्राप्त अन्य प्रमाणहरूलाई मूल्यांकन नै नगरी अभियुक्तलाई पुर्पक्षका निर्दित थुनामा राख्न पठाउने प्रायः नियमजस्तै भनेको छ। यो ज्यादै नै हृदयविदारक रिति हो।

विगतका तुलनामा आजकाल अदालतहरूको दैनिक पेसी सूचीमा जबरजस्ती करणीसम्बन्धी मुदाहरू अत्यधिक रूपमा रहेको देखन सकिन्छ। पत्रिका पढ्दा, सामाजिक सञ्जाल हेर्दा आजकाल नेपालमा जबरजस्ती करणीसम्बन्धी अपराध ज्यादै नै बढ्दै छ भन्ने जोकोहीलाई पनि लाग्नु स्वभाविकै हो। यसो हेर्दा नेपालमा करणीसम्बन्धी अपराध व्यापक रूपमा बढेको देखिन्छ। तर वास्तविकता यसको ठीक विपरीत छ। करणीसम्बन्धी अपराध बढेको होइन, घटेको छ। यो मेरो पेसागत र व्यक्तिगत अनुभव र अनुभूति हो।

सामाजिक चेतना र शैक्षिक स्तरमा भएको विकासका कारण विगतमा जस्तो घटनालाई लुकाएर र दबाएर राख्नुको साटो प्रकाशमा ल्याउने भएको र मुलुकको कुनाकाचामा सञ्चारमाध्यमको व्यापक उपरितिका कारण सत्त्वतथ्य तत्काले प्रकाशमा आउने भएकाले जबरजस्ती करणी बढेकोजस्तो देखिएको मात्र हो।

आजकाल जबरजस्ती करणीसम्बन्धी अपराध बढेको देखिनुको तुलो कारणमा १६ वर्षको उमेरको हृदय १८ वर्ष गरिनु पनि एक हो। सोभन्दा बाहेक सामान्य घटनालाई बढाइचढाइ केही गैरसरकारी संरथा र सञ्चारमाध्यमले

करणीसम्बन्धी अपराधको जामा पहिचाउने गरेका कारण पनि त्यस्तो बढेको जस्तो देखिएको हो।

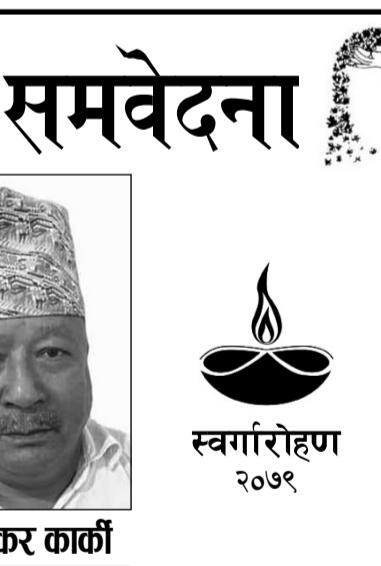
नेपालमा जबरजस्ती करणीसम्बन्धी मुदा बढेको देखिनुमा विभिन्न कारणबाट भूटा मुदा चलाउने प्रवृत्ति अत्यधिक मात्रमा बढेदै जानु पनि महत्वपूर्ण हो। बेलाहुतमा अदालतहरूलाई भूटा मुदा चलाउने विरुद्ध सजाय गरिएको पाइन्छ पनि त्यस्तार्फ न्यायमूलितहरू उदासीन देखिएका कारण पनि त्यस्प्रकारको प्रवृत्तिले मलजल नस्तै अवस्था सिर्जना हुन गएको स्पष्ट अनुमान गर्न सकिन्छ। भूटा मुदाको समरप्त्या यहाँ मात्र होइन भारत, अमेरिका र बेलायतमा समेत व्यापक रूपमा विचारा परिवर्तन आवश्यक भइसकेको छ।

भारतमा सन् १९७२ को मधुरा काण्डपछि २०१२ को निर्भया काण्ड (देहली बलात्कार, जसका अपराधीहरूले हालसालै मुख्यदण्डसमेत पाइसकेका छन्) जबरजस्ती करणीका सम्बन्धमा सामाजिक र कानुनी स्तरमा व्यापक परिवर्तन ल्याउन सक्षम भए। मधुरा काण्डले योभन्दा अगाडि कानुनी स्तरमा व्यापक परिवर्तन ल्याउन सक्षम भएको थिए भने निर्भया काण्डले भारतमा अधिकारको सन्दर्भमा ज्यादै नै आवाज उडेन गरेको छ। त्यस्ता वर्षहरूको सम्बन्धमा पनि आगामी दिनहरूमा जबरजस्ती करणीको महलमा व्यवस्था गरिनु छ। जबरजस्ती करणीमा संवैधानिक र अन्य अधिकारीहरूको पाइन्छ।

त्यसैगरी सरकारी विकलाई प्रमाणको अभाव देखिएदेखिए देखिएको पाइन्छ। विभिन्न काण्डले योभन्दा वास्तविकता बुझ दिल्ली महिलाउने अन्यको भन्दा सजायमा केही कमी हुने वा नहुने वा आजकाल एलजिबिटिक्युको मानवधिकार र अन्य अधिकारको सन्दर्भमा ज्यादै नै आवाज उडेन गरेको छ। त्यस्ता वर्षहरूको सम्बन्धमा अगाडि कानुनी स्तरमा व्यापक परिवर्तन ल्याउन सक्षम भएको थिए भने निर्भया काण्डले सामाजिक र कानुनी दुवै स्तरमा प्रभाव पार्न सक्षम भएको देखिन्छ। निर्भया काण्डपछि भारतमा परिवर्तित कठोर र अव्यावहारिक कानुनको प्रभाव नेपाली कानुनमा समेत परेको स्पष्ट देखिन्छ। निर्भया काण्डपछि भारतमा जबरजस्ती करणी र कथित मि दुसाम्बन्धी उजुरीहरूको बाढी आएको र त्यसमा भारतीय सर्वोच्च अदालतको फैसलाको निर्देशनका कारण त्याहाँको प्रहरीहरू आएका उजुरी दर्ता गर्न बाध्य छन्।

बढ्दो नवकली मुदाको गुनासोको सम्बन्धमा वास्तविकता बुझ दिल्ली महिला आयोगले गराएको एक सर्वेक्षणअनुसार लगभग ५३.३ प्रतिशत मुदा भूटा चलाइएको र नवकली मुदाहरू दर्ता भएको पाइन्छ। उदाहरणार्थ दिल्ली जिल्ला अदालतमा दर्ता भएका ५४३ मुदामध्ये केवल १२ बटा मुदा मात्र अर्थात् २ प्रतिशत मुदामा मात्र कसुर गरेको ठहरियो। जसमध्ये १२३ जना कथित पीडितहरूले अदालतसमक्ष गरेको बकपत्रबाट केवल पैसा र बदलाको भावानाले मुदा दर्ता गरेको पाइयो।

तथापि राधाविरुद्ध मध्यप्रदेश सरकार वाजोधनविरुद्ध राजस्थान सरकारका मुदाहरूमा भएको एक सर्वेक्षणअनुसार लगभग ५३.३ प्रतिशत मुदा भूटा चलाइएको र नवकली मुदाहरू दर्ता भएको पाइन्छ। उदाहरणार्थ दिल्ली जिल्ला अदालतमा दर्ता भएका ५४३ मुदामध्ये केवल १२ बटा मुदा मात्र अर्थात् २ प्रतिशत मुदामा मात्र कसुर गरेको ठहरियो। जसमध्ये १२३ जना कथित पीडितहरूले अदालतसमक्ष गरेको बकपत्रबाट केवल पैसा र बदलाको भावानाले मुदा दर्ता गरेको पाइयो। एकातिर प्रवृत्तिको कारणबाट पनि वास्तविक न्यायको खडेरी पर्न गएको सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ। यीबाहेक पनि विगत केही समयदेखि जुन माननीय न्यायाधीशहरू एनजिओ वा आईएनजिओसेंग निकट रहनुभएको छ र अहिले पनि हुनुपन्न, उहाँहरूमा जबरजस्ती करणी मुदामा त्योभन्दा म बढी संवेदनशील र कठोर छ भनी देखाउने होडको परिणामले पनि कुनै महिलालाई खडा गरेको प्रहरी र सरकारी



हाम्रा परममित तथा काठमाडौंबाट प्रकाशित हुँदै आएको जानकारी साप्ताहिकका सम्पादक / प्रकाशक शंकर कार्कीको यहि भाद्र १० गते शुक्रबार ६६ वर्षको उमेरमा असमाधिक निधन भएकोमा हामी मर्माहत हौं। करिब चार दशकदेखि विप्रकारिता र आउनुभएका स्वर्गीय कार्की प्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दै दिवंगत आत्माको चिर शान्तिको कामना छौं। साथै यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त कार्की परिवारप्रति गहिरो समवेदना प्रकट गर्दछौं।

देवेन्द्र चुडाल

सम्पादक
अध्यक्ष
अभियान | प्रत्रपत्रिका
साप्ताहिक | अधिकार मञ्च परिवार
बागबजार काठमाडौं

विकलाई मिलाएर नवकली मुदा खडा गर्ने र कुरा मिलो मोटो रकम असुल गरेर बाँडी खाने र मुदा चलाउने गरेरो भने अदालतमा पठाउने गरेको पनि देखिने गरेको छ। केही वर्षअधिक सम्बन्धमा वैदेशिक रोजागर, लग्नुपौष्टि र अपेहरणसम्बन्धी मुदाहरूमा मानिसलाई फसाएर मुदा चलाउने विरपाटी थियो, हिजोआज करणीसम्बन्धी मुदा फसाएर गर्न गरेको छ।

विश्वका जुनसुकै मुलुकमा

प्रधानन्यायधीशमाथिको...

लागि इजलासमा बर्ने न्यायाधिसहरूलाई स्यानुपुरेत्र (प्रभावित) गरियो भनेर निलिखित प्रधानन्यायाधिश राणाले नै खुलस्त गरिसकेको अवश्यमा अब त्यसको छानविन हुनु पर्दछ ? न्यायाधिसहरूलाई प्रधानन्यायाधिस बनाई दिन्हाँ भन्ने आश्वासन दिएरै संसद विघटनलाई बदर गरिएको प्रष्ट भएको छैन र ?

सर्वोच्च अदालतले २०७८ असार २८ गते निर्णय सुनाउने अधिल्लो दिन अर्थात् २७ गते नै माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले चितनवमा पुगेर उदघोष गरेका थिए, भोली सर्वोच्च अदालतले संसद विघटनलाई बदर गरि शेरबहादुर देउवालाई प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त गर्न आदेश दिने निर्णय गरेको मैले सुन्नना पाएको छ भनेर। दाहालको उक्त भनाईले नै प्रष्ट हुन्छ न्यायाधिसहरूलाई प्रभावमा पारेर निर्णय गराइएको थियो भनेर। अहिले प्रधानन्यायाधिश राणाले दाहालको उक्त भनाईलाई प्रमाणित गरिएका छन्। यसरी जनताको आस्था र विश्वासको रूपमा रहेको न्यायालयलाई नै प्रभावित गरेर आफ्नो पार्टीगत र व्यक्तिगत स्वार्थ पूरा गर्न खेलमा पाँच दलीय गठबन्धन लागेको अहिले प्रष्ट भएको छ।

नेपाली कांग्रेसका नेता मिनेन्द्र रिजालले एक अन्तरवार्तामा भनेका छन्। बालुवाटार जग्गा काण्डमा डा. बाबुराम भट्टराई र माधव नेपाल दुवै दोषी देखिएपछि उनीहरूमाथि कारबाही हुन

गठबन्धनको...

पार्टी सभापति देउवा रहेको छन् भने माओवादी र एकीकृत समाजवादी आफूहरूको सहयोग र समर्थन बैगर कांग्रेसले सरकार बनाउन नसक्ने अवस्थामा कांग्रेसलाई राख्न चाहिरहेका छन्। संघीय संसदमा प्रत्यक्षतर्फ १ सय ६५ र समानुपातिक तर्फबाट १ सय ९० सिट व्यवस्था रहेको छ। संघीय संसदमा जम्मा २ सय ७५ सिट रहने संवैधानिक व्यवस्था रहेको छ त्यसको बहुमत भेनेको १ सय ३८ सिट हुन्छ। प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले आफ्नो पार्टीलाई निर्वाचन पछि पनि महान्यायामा ताकुर नेतृत्वमा रहेको लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टीले समर्थन गर्न सक्ने भएकाले उसलाई पनि सरकारमा सामेल गराएर गठबन्धनमा राख्न चाहेका भएपनि माओवादी र एकीकृत समाजवादीले विरोध जनाएका हुनाले

सक्ने र उनीहरूको राजनीतिक जीवन नै शुन्यमा पर्न भएकाले गर्दा उनीहरूलाई बचाउनका लागि गठबन्धन गरेर ओली सरकारलाई ढाल्नु परेको हो भन्ने उदघोषेले गर्दा प्रष्ट हुन्छ पाँच दलीय गठबन्धन भ्रष्टाचारीहरूलाई बचाउनका लागि बनाइएको रहेछ भनेर। अहिले पाँच दलीय गठबन्धनलाई संघीय संसदको प्रत्यक्षतर्फको १ सय ६५ सिटमा भागवडा लगाउन सक्स परेको छ। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपाल कांग्रेसका सभापति एवं प्रधानमन्त्री देउवाको शरणमा परेर जितसिको बढी सिट लिने कसरतमा लागेका छन्। सभापति देउवालाई उनीहरूले मंसिर ४ गतेको निर्वाचनपछि पनि प्रधानमन्त्री बनाइदिने आश्वासन दिएका हुनाले त्यही आश्वासनलाई विश्वास गरेर देउवाले उनीहरूलाई सम्मानजनक सिट दिन आफ्नो पार्टीका नेताहरूलाई दबाब दिईरहेका छन्। कांग्रेसका नेताहरूले १०० सिट आफूहरूले लिनुपर्ने अडान सभापति देउवालाई लिन दबाब दिएपनि देउवा भने फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने लोभमा परेर करिब ८०-८५ सिट लिने रणनीतिमा लागेका छन्। यसरी आफू पार्टीलाई समेत विश्वास नगरी प्रधानमन्त्रीको लोभमा लागेका देउवाले आफूलाई प्रधानमन्त्री बनाईदिने न्यायाधिसहरूलाई आश्वासन दिएनन् भन्न सकिने अवस्था छन्। नेकपा एमाले विभाजन भएपछि १४ संसद विरुद्ध नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले उनीहरूको सांसद पद खारेज गरि पाउँ भन्ने

सर्वोच्चमा मुद्दा दायर गरेका थिए। सो मुद्दाको निर्णय कार्तिक ८ गते सुनाउने निर्णय भएपश्चात् ती संसद र माधव नेपाललाई बचाउने खेलमा प्रधानमन्त्री देउवा सहित दाहाल लागेका र त्यसीको फलस्वरूप महाभियोगको प्रस्ताव संसदमा दर्ता गरिएको थियो।

बालुवाटार काण्ड जग्गा काण्डको मुद्दामा सुनुवाई २०७८ फागुन १५ गते तोकिएकोमा त्यसलाई रोकालो लागि फागुन ९ गते नै कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीका सांसदहरूले प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणा विरुद्ध संसदमा महाभियोगको प्रस्ताव दर्ता गराएका थिए। सविधान, ऐन, कानून अनुसार त्यस्तो प्रस्तावको छितोफानो ६ महिना भित्रमा गरिसक्नुपर्ने भएपनि सभामुख्यले त्यो प्रस्ताव ६ महिनासम्म दराजमै थन्याएर अहिले बल्ल प्रक्रियामा लागेका छन्।

प्रधानन्यायाधिश राणाले बचाउनका क्रममा सर्वोच्च अदालतका अन्य न्यायाधिस, पूर्व प्रधानन्यायाधिश र केही कानुन व्यवसायीहरूको विरुद्ध गम्भीर आरोप समेत लगाएका दुनाले के न्यायपरिषद् र संसदले उनीहरूमाथि छानविन गर्न समिति बनाउन सक्छ ? नेपाल बारका पूर्व पदाधिकारीहरूमा नै गम्भीर आरोप लागेकाले नेपाल बारले उनीहरूमाथि छानविन गर्न हिम्मत देखाउन सक्नुपर्दछ। आरोप लागि सकेपछि त्यसलाई सत्य, तथ्यमा पुन्याउनै पर्दछ। यदि न्याय सबैका लागि बराबरी हो भने सिद्धान्तका उनीहरूको सांसद पद खारेज गरि पाउँ भन्ने

अब लोसपा गठबन्धनमा जान सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ। जनता समाजवादी पार्टीले लोसपालाई सरकारमा र गठबन्धनमा त्याउन चाहिरहेको छन्। यदि लोसपा पनि गठबन्धनमा आएको खण्डमा आफ्नो पार्टीको सिट संख्या घट्ने डर जनता समाजवादीका अध्यक्ष उपेन्द्र यादलाई रहेको छ जनता समाजवादी र लोसपाको मधेश प्रदेश नै आधार क्षेत्र हो। मधेश प्रदेशबाहेक अन्य प्रदेशमा यी दुवै पार्टीको खासै आधार क्षेत्र देखिएको छन्।

कांग्रेसले गठबन्धन गर्नपरेको कारण आफ्नो पार्टीका धेरै नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई टिकट दिन सक्ने अवस्था रहेको छैन भने उसलाई समानुपातिकका धेरै सिट जिल्लुपर्नेमा नेकपा एमालेले अवरोध गर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ। कांग्रेस र एमालेले एक दुई सिटको फरकमा मात्र समानुपातिक सिट संख्या जित्न सक्छन्। वितरणको निर्वाचनमा पनि नेकपा एमालेले ४१ र

कांग्रेसले ४० सिट समानुपातिकबाट पाएका थिए भने अहिले पनि त्यही हाराहारीमा उनीहरूले समानुपातिक तर्फबाट सिट संख्या पाउन सक्ने सम्भावना रहेको छ। पाँच दलीय गठबन्धनमा रहका दलहरूको एउटै उदेश्य हो नेकपा एमालेलाई रोक्नु। पछिलो समयमा नेकपा एमालेमा प्रवेश गर्ने गर्नेहरूको लहर चलेकोमा समाजवादीबाट धेरै नेता तथा कार्यकर्ताहरू एमालेले प्रयास गरिएको छ। एकलाएक निर्वाचनमा गएका भएपनि कांग्रेस र एमालेबीचमै कम्पिडिसन हुने थियो भने माओवादी केन्द्र र एकीकृत समानुपातिकका धेरै एमालेले राखेको छ। जासागरी माओवादी केन्द्रले २०७४ को निर्वाचन परिणामलाई आधार माने भन्नेमै विवाद रहेको छ। खासागरी माओवादी राजनीतिक उदेश्यका साथ अधिक बढेका हुनाले अन्तिम समयमा सिट बाँडफाँडमा सहमत हुन सक्ने कांग्रेसजनले नै बताएका छन्। देउवालाई पाँच दलीय गठबन्धनलाई सिट बाँडफाँड गरेपछि त्यसे अनुरूपको आफ्नो दलको उम्मेदवार धोषणा गर्ने रणनीतिमा नेकपा एमाले रहेको छ। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले भन्ने माओवादी राजनीतिक उदारतालाई अधिक उम्मेदवार धोषणा गर्ने रणनीतिमा नेकपा एमालेले ३० तथा ४० सिटमा विवाद रहेको छ। यसरी निर्वाचनमा जान क्यों तर्फबाट रहेको छ ? नेकपा एमालेले एकलाएक निर्वाचनमा जान क्यों तर्फबाट रहेको छ ?

एमाले र जोशीबीचको सम्बन्ध निकै विग्रेको खण्डमा पौडेलका लागि त्यो भारी पर्न निरिचत जरै देखिएको छ। गोविन्दराज जोशीले केही दिन पहिला तै आफ्नो उम्मेदवारी धोषणा गरिसकेका छन्। जोशीलाई उम्मेदवार बन्न नदिएको खण्डमा उनले आर्को व्यक्तिलाई समर्थन गरेर पौडेलका विरुद्ध उचाउन सक्ने सम्भावना रहेको छ। पौडेलले भने एमाले विभाजित अवस्थामा रहेको र आफू गठबन्धनको उम्मेदवार रहेको हुनाले सहजै जित हाँसिल होनेमा दुख्का रहेका छन्। त्यानीय तहको निर्वाचनको परिणामले पौडेलाई बल मिलेपनि कांग्रेसमिति हुने अन्तर्गत राजनीतिक उचाउन जारी राखेको छ। गठबन्धनले एमालेले विवाद राखेको छ। यसरी विवादले एमालेले अवरोध गर्ने नेकपा एमालेले राखेको छ। यसरी निर्वाचनमा जान क्यों तर्फबाट रहेको छ ? नेकपा एमालेले एकलाएक निर्वाचनमा जान क्यों तर्फबाट रहेको छ ?

पौडेल र जोशीबीचको सम्बन्ध निकै विग्रेको खण्डमा राखेको छ। गोविन्दराज जोशीले केही दिन पहिला तै आफ्नो उम्मेदवारी धोषणा गरिसकेका छन्। जोशीलाई उम्मेदवार बन्न नदिएको खण्डमा उनले आर्को व्यक्तिलाई समर्थन गरेर सिटमा विरुद्ध उचाउन सक्ने सम्भावना रहेको छ। पौडेलले भने एमाले विभाजित अवस्थामा रहेको र आफू गठबन्धनको उम्मेदवार रहेको हुने देखिएको छ। के पौडेलाई प्रधानमन्त्री बनाउन देउवाले एकलाई प्रधानमन्त्री बनाउन अवस्थामा अबको केही दिन भित्रमा कांग्रेसले एकलाई निर्वाचनमा जान क्यों तर्फबाट रहेको छ ?

यो योजना सीमित अवधिको लागि मात्र लाग्नु हुनेछ।

Toll Free No.: 1660-01-45678

NCCBankLtd.np

www.nccbank.com.np